

jungunt *magisterii*, ad docendum; sed necessarium non arbitramur recedere ab usu consuetissimo, quia magisterium illud reducitur ad hierarchiam jurisdictionis, ut infra explicabitur. Sufficiat proinde exponere 1º Quid sit potestas et hierarchia ordinis; 2º quid potestas et hierarchia jurisdictionis; 3º tandem quae sit distinctio et mutua relatio utriusque.

§ 1. Potestas et hierarchia ordinis.

275. — 1º *Quid sit potestas ordinis, et quomodo in varios gradus hierarchiae distribuatur?*

Potestas ordinis est facultas peragendi ex officio ritus sacros, qui sunt oblatio sacrificii, sacramentorum administratio, benedictiones, vel in illis peragendis ministrandi.

Esse in Ecclesia catholica potestatem ordinis divinitus constitutam et per gradus distributam, tenet constans traditio et probatur a theologis in tract. *de Ordine*. Hanc traditionem canone dogmatico consignavit concilium Tridentinum : « Si quis dixerit non esse in Ecclesia catholica hierarchiam divina ordinatio institutam quae constat ex Episcopis, presbyteris et ministris, anathema sit. » (Sessione xxiii, can. vi.)

Plenitudo potestatis ordinis est in Episcopo; nulla quippe sunt dona supernaturalia potestati ordinis annexa, quae non conferant Episcopi; unde dicitur in concilio Tridentino, hos Praesules *præcipue*, id est, in summo gradu, pertinere ad hierarchiam ordinis.

Primi post Episcopos veniunt presbyteri, quibus concessum est sacrum sacrificium offerre: sunt ministri ordinarii Baptismi, Poenitentiae, Eucharistiae, Extremae Unctionis; quas tamen sacras functiones nonnisi cum dependentia a suo Episcopo obire debent.

Tertium locum obtinent, in hierarchia ordinis, diaconi, qui ex officio presbyteris in sacrificii oblatione ministrant; et

SECTIO IX^a

CONSECTORIA PRIMÆ PARTIS

Ex dictis in prima parte *Prælectionum* duo maximi momenta sequuntur: nimirum, Christum Apostolis contulisse potestatem in Ecclesia perpetuo permauram docendi, regendi et sanctificandi homines per donorum cœlestium communicacionem, et potestatem illam ordinatam esse, ut unitas servetur. Hinc eruitur existentia divinæ hierarchie ordinis et jurisdictionis, de qua nunc pauca superaddere perutile nobis visum est; hæc enim valde conferunt ad pleniorum intelligentiam constitutionis Ecclesie.

CONSECTORIUM I. — DE DUPLICI HIERARCHIA ORDINIS ET JURISDICTIONIS.

274. — Vox *hierarchia* (*ἱερός ἀρχή*) significat sacrum principatum. Aliquando sumitur objective de potestate ecclesiastica quatenus est distributa in species et gradus; aliquando autem subjective, de ordine personarum quibus ex officio competit potestas exercendi aliquam functione a sacra.

Canonistæ duplēm hierarchiam distinguunt: aliam *ordinis*, alteram *jurisdictionis*. Quidam recentiores tertiam ad-

possunt delegari ad conferendum Baptismum solemnem, nec non ad sacre Eucharistiae dispensationem.

Sunt ministeria inferiora, scilicet subdiaconatus et quatuor minores ordines. Per antiqua est quidem distinctio horum ordinum; nam consignatur in monumentis priorum saeculorum quæ ad etatem apostolicam proximant, cum attributione functionum specialium, sed non convenit inter doctores utrum referri debeat ad divinam institutionem; participantque gratiæ sacramenti ordinis, an diei debeat instituta ecclesiastica, de quo in tractatibus theologicis *de Ordine*. Sufficiat notare Ecclesiam determinasse, prout magis expedire existimavit, jura et functiones clericorum qui ordinibus inferioribus sunt iniciati.

Hinc concludas esse actus et attributiones ordinum jure diuino immutabili; esse etiam actus et functiones ordinum jure canonico et mutabili determinata. Sed manet nostra definitio potestatis ordinis; quia quicumque ad hierarchiam ordinis pertinent, habent ex officio potestatem ritus sacros peragendi, vel in illis peragendis ministrandi.

Quod ad tonsuram spectat, etsi controversia moveatur de illius origine, admodum verisimile est illam non esse ordinem, nec consequenter eos constituere in hierarchia ordinis quos Ecclesia suo clero cooptavit per simplicem tonsuram. Re quidem vera, tonsura clericalis nullam confert potestatem peragendi ex officio ritus sacros qui ad sacrificium vel ad benedictiones referantur. Hinc concilium Trident. apprime distinguit inter initiatos simpliciter prima tonsura, et initiatos minoribus ordinibus (sess. xxiii, cap. vi): *catechismus Romanus tonsuram dicit, cum S. Thoma, preambulum ad ordines.*

§ 2. Potestas et hierarchia jurisdictionis.

276*. — II° Quid sit potestas jurisdictionis?

Potestas jurisdictionis est potestas publica docendi, dispen-

sandi bona spiritualia, et regendi in ordine ad cultum Dei et animarum salutem.

Hæc potestas latissime patet, multaque complectitur quæ in decursu *Prælectionum* exposita sunt.

1° Primo loco reponimus potestatem docendi, seu magisterium doctrinale; quia hæc potestas prima se exserit ordine temporum, cum Apostoli, antequam ullum actum alium jurisdictionis ficerent in homines, debuerint illos adducere ad professionem veræ religionis per prædicationem verbi divini. Insuper, fides est fundamentum societatis christiana; est vinculum quo christiani in unam societatem coadunantur; ergo nihil tam in Ecclesia præcipuum quam auctoritas doctrinalis.

— Titulus jurisdictionis divinæ quoad illud magisterium est potestas tradita sancto Petro pascendi universalem Ecclesiam, qua potestate constitutus est doctor omnium christianorum, et missio data Apostolis docendi omnes gentes, cum promissione assistentiae supernaturalis, singulis diebus usque ad consummationem saeculi.

2° Secundo loco reponimus potestatem dispensandi fidelibus bona spiritualia, sacramenta, aliaque auxilia salutis, quibus animæ pascuntur, et quæ legitime non valent administrare qui habent nudam potestatem ordinis.

3° Tertio loco venit, sub denominatione jurisdictionis, potestas condendi leges quibus regatur communitas. Neminem latet nullam societatem subsistere posse absque jure legislativo; titulum autem primordialem ejusdem juris quoad societatem christianam vidimus in verbis Christi Domini ad Petrum et ad Apostolos: *Pasce oves meas... Tibi dabo claves regni cœlorum... Quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in cœlo. Oves reguntur legibus; claves sunt symbolum supremæ potestatis; ligamina, in sensu morali, sunt obligationes quas pastores fidelibus sibi commissis imponunt.*

Objectum proprium potestatis legislativæ Ecclesie sunt res omnes externæ quæ directe ac proxime referuntur ad ordinem

spiritualem, scilicet predicatione fidei, sacrorum celebratio, disciplina cultus publici, informatio morum juxta præcepta evangelica, etc. Leges autem quas fert auctoritas legitima afficiunt communiteatem, nec subditos, seu individuos, ligant nisi mediante communitate cuius sunt membra; unde necessarium est leges auctoritate publica intimari societati per promulgationem, eo modo quo ad illius notitiam certo pervenire possint.

4º Tandem jurisdictio complectitur potestatem gubernandi societatem, et individuos regendi ad normam legum conditrum atque conformiter ad finem intentum ab Ecclesia; instituendi ministros; providendi cultui publico; administrandi res temporales quæ ad Ecclesiam pertinent; judicandi causas tum reales, tum disciplinaires, tum personales quæ ad bonum Ecclesiae attinent; puniendi reos juris violati, sive ut resipiscant, sive ut ordo publicus servetur; quæ singula suo loco exponenda erunt, ubi *de Rebus et de Judiciis ecclesiasticis* dicetur, in tercia et quarta parte *Prælectionum*.

Jure divino duplex est gradus jurisdictionis: supremus pontificatus beati Petri in quo residet plena et summa jurisdictio in Ecclesiam universalem, et auctoritas episcopalis primatui Sedis Apostolice subordinata. Jure autem ecclesiastico alii sunt gradus constituti, scilicet: Patriarcharum, Primatum, Metropolitanorum, atque ministrorum in ordine inferiori, quales sunt parochi. Hierarchia proinde jurisdictionis est partim jure divino et partim institutione humana; et potestas singulis attributa determinatur regulis canonicas.

Ex illa distributione jurium per singulos gradus hierarchie, et ex diverso respectu sub quo jurisdictio considerari potest, oritur multiplex distinctio jurisdictionum, quas explicare opera pretium ducimus.

277*. — IIIº Quotuplex sit jurisdictio?

Jurisdictio dividitur 1º in internam et externam; 2º in voluntariam et contentiosam; 3º in ordinariam et delegatam; 4º in immediatam et mediataam.

I. JURISDICTIO INTERNA ET EXTERNA.

Jurisdictio *interna*, seu, ut communius aiunt, *fori interni*, ea est quæ directe ac primario refertur ad privatam uniuscunque fidelis spiritualem utilitatem. Ad illam pertinent administratio sacramentorum, concessio indulgentiarum, commutations votorum, prædicatio illa simplex qua fidelibus ad illorum instructionem proponitur doctrina christiana ab Ecclesia definita. Haec jurisdictio est, vel fori poenitentialis, si intra sacrum tribunal penitentiae, audita confessione sacramentali, exerceatur, ut absolutio a peccatis; vel fori extrapoenitentialis, si exerceatur absque relatione ad sacramentum Poenitentie; ut si quis, extra confessionem, relevetur a reservatione peccati, aut dispenseatur super aliqua irregularitate, etc.

Jurisdictio *fori externi* ea est quæ directe ac primario refertur ad publicam societatis utilitatem. Ad illam pertinent definitiones dogmaticæ veritatum, legislatio, institutio ministrorum, concessiones facultatis absolvendi, dispensandi...; quamvis enim ipsam absolutio seu dispensatio sit fori interni, si effectum sortiri non debeat in foro externo, institutio tamen ministrorum qui absolvant seu dispensent, est res externa in bonum communis ordinata.

278*. — II. JURISDICTIO VOLUNTARIA ET CONTENTIOSA.

Jurisdictio *voluntaria* a contentiosa differt ratione objecti circa quod versatur, et modi quo exercetur.

Jurisdictio voluntaria versatur circa ea quæ committuntur superiori ut de iis pro prudenti arbitrio disponat, quin fieri possit appellatio canonica ab illius administratione ad tribunal altioris ordinis. In hujus juris exercitio superior non alias regulas sequi tenetur quam æquitatis et sapientis regiminis. Hujusmodi est jurisdictio *gratiosa* qua superior largitur favores, indulgentias, privilegia, facultates, quorum concessio pendet ab illius placito..., jurisdictio *legislativa* et *administrativa* qua leges condit, ministros instituit, vel clericum ad aliud officium transfert, si non habeat titulum inamovibilem..., jurisdictio

correctiva qua subditos emendat per modum paternæ correctio-
nis, ad illorum utilitatem, potius quam per modum poenæ in
vindictam delicti⁴.

Jurisdictio *contentiosa* versatur circa ea quæ in disceptatio-
nem veniunt et judicari debent servatis regulis jure præscrip-
tis, non vero arbitrio superioris. Tales sunt causæ de quibus
contenditur inter duas partes litigantes, v. g. causæ matrimonia-
les et beneficiales; peñæ graviores, quæ nimirum excedunt
limites correptionis paternæ et providæ administrationis, quales
sunt excommunicatio major, privatio tituli, depositio, degrada-
tio... In definitione similium causarum servandæ sunt regulæ
præscriptæ, etiam quando summarie tractantur, ut suo loco
dicetur ubi *de Judicis*.

Alia sunt discrimina utriusque jurisdictionis quæ ab eisdem
notionibus oriuntur, scilicet: voluntaria refertur tum ad forum
internum, tum ad forum externum pro subjecta materia, et
potest indifferenter exerceri in proprio et in alterius territorio;
contentiosa autem ordinatur ad solum forum externum, ut indi-
cat ipsam natura causarum quæ veniunt in discussionem, et
superior illam non debet, nec potest valide exercere nisi intra
limites sui territorii, exceptis paucis casibus jure determinatis
(nº 756); unde illud effatum: *Extra territorium jus dicenti
non paretur impune*.

279*. — III. JURISDICTIO ORDINARIA ET DELEGATA.

1° Jurisdictio *ordinaria* est ea quæ alicui competit jure pro-
prio, ratione officii vel dignitatis. Confertur per legem, vel per
consuetudinem quæ constituit officium publicum, vi cuius qui
illud officium possidet, potestatem in subditos exercet munere
proprio, non quasi vices alterius gerens, unde certum nobis vi-
detur jurisdictionem succursalarum, quales sunt apud nos,
merito reputari ordinariam; habet quippe omnes conditiones
jure requisitas (nº 252).

⁴ Gohard, *Traité des Bénéfices*, t. I, pag. 502.

2° Jurisdictio *delegata* ea est quam aliquis habet non jure
proprio, ratione officii, sed ex nuda commissione alterius
cujus vice fungitur. Hæc jurisdictione confertur vel a *jure*, vel
ab *homine*: alia datur ad casum particularem, alia ad spe-
ciem determinatam causarum, alia ad causarum universita-
tem. Hoc non efficit species diversas, sed solum determinat
effectus jurisdictionis atque objectum, prout magis vel minus
extenditur.

Lex Romana *More majorum*, quæ in ius canonicum transiit,
utramque jurisdictionem, ordinariam et delegatam, cum suo
proprio charactere sic exprimit: « *More majorum ita compa-
ratum est, ut demum is jurisdictionem mandare possit, qui
cam suo jure, non alieno beneficio habet.* » FF. de Jurisd.

Discrimina quæ ex utriusque ratione sequuntur in praxi
haec sunt: 1° qui habet jurisdictionem ordinariam illam dele-
gare potest, quia utitur re sua, et unicuique licet facere per
alium quod facere potest per seipsum, nisi lex aliqua obstet;
dum qui habet jurisdictionem delegatam, tenetur munus sibi
commissum obire juxta intentionem delegantis, nec subdele-
gare potest, nisi hoc sibi concedatur, uti infra dicemus (nº 296):
2° illam conservat post mortem superioris a quo fuerat pro-
visus, siquidem eam habet vi muneric propria sibi in perpe-
tuum collati: delegatus autem suam jurisdictionem amittit
morte, demissione, vel translatione delegantis, excepto tamen,
in foro contentioso casu quo res non sit integra, seu processus
inceptus fuerit ante mortem delegantis; et in foro gratioso,
casu quo jurisdictione delegata, censemur gratia facta (nº 305);
3° illam ubique locorum in suos subditos exercet, modo tamen
agatur de actibus fori interni qui nullam perturbationem in
alterius territorio inducant; quia hæc jurisdictione subditos affi-
cit quamdiu manent, scilicet quamdiu suum domicilium
servant, sive ibidem reperiantur, sive accidentaliter alibi ver-
sentur: delegatus non exercet suam jurisdictionem extra ter-
ritorium, nisi hoc sibi concessum fuerit... Quinimo, canonistæ

non consentiunt utrum superior qui potitur jurisdictione ordinaria, valeat concedere suo delegato facultatem eam exercendi extra limites sui territorii. Videtur tamen quod possit, excepto casu delegationis pro administratione sacramenti Pœnitentiae. Ratio est 1º quod jura indistincte declarant voluntariam jurisdictionem posse exerceri extra territorium, quatenus nulla injuria irrogatur judicii territorii; « quæ ratio, ut bene notat Sanchez, æque militat in judice ordinario et delegato¹; » 2º quod juxta principium generale, *unusquisque possit facere per alios quod potest per seipsum*; ergo cum in jure nullam aliam causam excipi neverimus, quam delegationem in ordine ad sacramentum Pœnitentiae (267), concludimus superiori fas esse, hoc excepto, delegare potestatem etiam extra suum territorium exercendam.

3º Inter jurisdictionem *ordinariam* et *delegatam* medium tenet jurisdictione *vicaria*, quam scilicet aliquis ex commissione superioris habet, quando lex superiori concedit ut valeat constituere vicarium, qui sui loco, et ex proprio suo tribunali, jurisdictionem exerceat universaliter (nº 491).

Hujusmodi est jurisdictione vicarii generalis Episcopi; habet aliquid speciale, et, ut ita dicam, sui generis, quod in aliis non reperitur. Quatenus *vicaria*, illa jurisdictione pendet ab arbitrio Episcopi, cuius nomine exercetur, et qui pro suo nutu valet illam restringere et revocare. Cessat aliunde ipso facto mortis, aut demissionis, vel amotionis Episcopi. Exinde videretur delegata; verum sub alio respectu est ordinaria, quandoquidem 1º fundatur officio et titulo jure communis constituta; 2º non est divisa a jurisdictione Episcopi, sed una eademque reputatur, adeo ut sententia vicarii generalis censeatur sententia Episcopi, neque ab uno ad alterum appellari possit. Ita communiter canonistæ; cf. cap. *Romana*, 5, DE APPELLATIONIBUS, lib. II, in vr^o; *Non putamus*, 2 DE CONSuetudine, lib. I,

¹ Sanchez, de Matrimonio, lib. III, disp. 34, n° 2.

in vi^o. — Dicendum igitur jurisdictionem vicarii Episcopalis esse ordinariam ratione omnium attributionum quas jus commune, imo etiam voluntas Episcopi, ipsi tribuit titulo vicarius; accessorum sequitur principale.

280. — IV JURISDICTIO IMMEDIATA ET MEDIATA.

Jurisdictione *immediata* ea est quam superior in suos subditos exercet independenter a casu appellationis et a casu devolutionis in quo Prælatus major deberet supplere negligentiam inferioris, vel illius actus corrigere, ut determinatur a jure. *Mediatam* vocamus aliam jurisdictionem quam aliquis non exercet nisi mediante casu appellationis, aut devolutionis (nº 137).

§ 3. Mutua relatio potestatis ordinis et jurisdictionis.

281. — Quæ sint discrimina et correlationes hierarchiarum ordinis et jurisdictionis?

I. Discrimina ordinis a potestate jurisdictionis, indicat his verbis S. Thomas: « Spiritualis potestas, una quidem sacramentalis est, alia jurisdictionalis. Sacramentalis est quæ per aliquam consecrationem confertur; omnes autem consecrationes Ecclesiæ sunt immobiles, manente re quæ consecratur... et ideo talis potestas secundum suam essentiam, remanet in homine qui per consecrationem eam est adeptus, quamdiu vivit, sive in schisma, sive in haeresim labatur. . Potestas autem jurisdictionis est quæ simplici injunctione hominis confertur, et talis potestas non immobiliter adhæret. » (2, 2, q. 59, art. 3.)

Differunt igitur multipli respectu: 1º *Ratione modi* quo utraque confertur, una per consecrationem, altera per missiōnem. 2º *Ratione objecti*: alia refertur immediate ad sanctificationem hominis per benedictiones, sacramenta, et sacrificium, altera ad magisterium doctrinale et ad regimen. 3º *Ratione*

subjecti : ii soli participant potestati ordinum qui fuerunt clero cooptati sacra ordinatione, dum potestas faciendi actus jurisdictionales competit quandoque iis qui non habent ordinem, imo conferri potest a S. Pontifice ipsismet laicis (cap. *Dilecta filia*, 12, DE MAJORITATE, lib. I). 4º *Ratione effectuum*; prohiberi quidem potest ordinis exercitium, et tunc illicite se geret sacerdos qui posthabita prohibitione hunc exercere presumperit; verum, illius actio non carebit effectu, quia quoties cuncta adhibentur quibus sacramentum constat, nihil jam impressam a Deo efficientiam cohibere potest. E contra, jurisdictione nec valide quidem exerceri potest contra voluntatem superioris unde procedit; exerceri enim non potest nisi in subditos; si non adsint, nec erit potestatis exercitio locus. Superioris autem est assignare subditos, eorum adaugere vel imminuere numerum, et casus varios quibus in eos agendum erit. 5º *Ratione durationis*: alia est permanens, altera auferri potest. Haec sunt essentialia discrimina inter utramque potestatem.

II. Adest nihilominus inter ordinem et jurisdictionem mutua et intima relatio. Jurisdictione refertur ad ordinem, et vicissim ordo ad jurisdictionem, quia ea est œconomia divinæ providentiae ut per quos in fide erudiuntur fideles ac disciplina christiana informantur, per eosdem dona supernaturalia pro sui sanctificatione suscipere possint. 1º Jurisdictione igitur refertur ad ordinem, eo sensu quod residat regulariter in personis sacra ordinatione initiatis, veluti in suo proprio *subjecto*. Re quidem vera, omnes habent ordinem gradui suæ jurisdictionis, seu ministerii, respondentem, aut illum quantocius recipere debent. Si quandoque res aliter disponitur, fit per accidens et est exceptio regulæ communi. 2º Vicissim, ordo refertur ad jurisdictionem, quatenus dat aptitudinem ad illam, et simul confert gratiam divinam ad obeundum sancte ac fructuose ministerium commissum in Ecclesia. Theologi exinde dicunt conferri jurisdictionem *radicalem* sacra ordinatione, quod verissimum est quoad potestatem absolvendi a peccatis quam

presbyteri recipient dum sacerdotio initiantur. Idem sentiunt de jurisdictione episcopali ad regimen diœcesis, qui existimant Episcopos habere suam jurisdictionem immediate a Christo. « Ex jure divino habet jurisdictionis potestatem factus Episcopus, ait Alphonsus a Castro, sed jure humano fit esse haec potestas determinata circa has aut illas oves sibi commissas, quæ aliquando est latior, aliquando brevior, penes hoc solum quod plures aut pauciores subditi illi tribuuntur. » (*De justa hæreticorum punitione*, lib. II, cap. xxiv. Cf. Vasquez in 4^{am} 2°, q. cxv, disput. cliii, cap. iii.)

III. Notare est denique quosdam actus referri simul ad ordinem et jurisdictionem. Hujusmodi sunt, v. g., absolutio sacramentalis a peccato, collatio confirmationis et ordinum minorum a simplici presbytero, dispensatio sacramentorum baptismi, extremae unctionis, etc., benedictio nuptialis, quæ reservantur communiter, extra casus necessitatis, Presbyteris qui officium pastorale habent, denique benedictiones sacerdotiales quibus applicantur suffragia Ecclesiæ.

CONSECTARIUM II. — DE ADEPTIONE JURISDICTIONIS.

282. — Aliud consectarium principiorum quæ in prima parte exposuimus, est quod nullus se immiscere debeat in quodvis officium seu ministerium ecclesiasticum, nisi habuerit delegationem ab auctoritate superiori, uno solum excepto supremo Pontifice qui, electione semel rite peracta, non indiget institutione canonica, sed immediate suam auctoritatem valet exercere, quia nulla est in terris auctoritas eminentior qua insitui possit.

Ut vero hoc principium maximi momenti ea qua par est cura pertractetur, simulque melius pateant illius applicationes practicæ, seorsim agere convenit de titulo ad quamvis jurisdictione